

UCHWAŁA NR XXVII/212/2018

RADY POWIATU W ŻNINIE

z dnia 19 lutego 2018 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy
Zastępczej Powiatu Żnińskiego na lata 2018-2020**

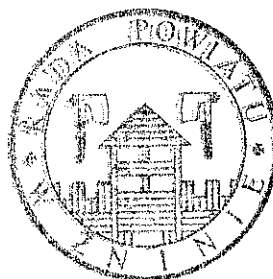
Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1868 z późn. zm.¹⁾) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.²⁾)

uchwala się, co następuje:

§1. Przyjmuje się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej Powiatu Żnińskiego na lata 2018-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Staroście Żnińskiemu i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żninie.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2018r.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Józef Blajer

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 130

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 60, poz. 1292, poz. 2217 oraz z 2018 r. poz. 107

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja trzyletnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej. Poprzednio opracowany program obowiązywał do dnia 31.12.2017r. Zachodzi więc konieczność przyjęcia do realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Żnińskim na kolejne lata 2018–2020.

Celem programu jest próba stworzenia sprawnie działającego systemu w obrębie opieki nad dzieckiem oraz sprecyzowanie płaszczyzn współpracy między samorządami na terenie Powiatu Żnińskiego.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.

AM/MZ

PRZEWODNICZĄCY RADY
Józefa Błajet

Załącznik
do Uchwały Nr XXVII/212/2018
Rady Powiatu w Żninie
z dnia 19 lutego 2018 r.

**POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W ŻNINIE**

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY
ZASTĘPCZEJ
POWIATU ŻNIŃSKIEGO NA LATA 2018 – 2020**

ŻNIN, 2018

Spis treści

I.	Wstęp	4
II.	Skład zespołu opracowującego oraz działania związane z pracami nad Programem	5
III.	Zagadnienia wypracowane przez Zespół	7
1.	Dane statystyczne i diagnoza sytuacji	7
2.	Cel Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej	8
3.	Zadania do realizacji	9
3.1.	Promocja rodzicielstwa zastępczego	9
3.2.	Edukacja	9
3.3.	Poradnictwo	10
IV.	Realizatorzy Programu	10
V.	Koszty i nakłady na realizację Programu oraz źródła finansowania ..	11
VI.	Zakończenie	11

Wstęp do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami ...”

I. Wstęp

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) zobowiązuje każdy powiat do opracowania i realizacji programu rozwoju pieczy zastępczej. Zatem nie może być on tylko zapisem haseł odpowiadających danemu tematowi, ale musi być konkretnym planem działań i sposobem jego realizacji. Istota ważności tego dokumentu i ogromna odpowiedzialność za jego efektywną realizację wynika przede wszystkim z faktu, iż dotyczy on dzieci pozostających w kryzysowej i niewyobrażalnie traumatycznej dla siebie sytuacji. Konieczne jest uświadomienie sobie bezspornego faktu, że to właśnie realizatorzy tego programu - czyli samorządy – są w pełni za los tych dzieci odpowiedzialni. Odpowiedzialność ta musi być oparta na pełnej świadomości i rozeznaniu rzeczywistej sytuacji każdego dziecka, jako podmiotu najważniejszego w hierarchii zagadnień obejmujących działania każdego samorządu. Najistotniejszą kwestią w tym zakresie jest fakt, że to właśnie samorząd najczęściej jest jedynym organem, który może, a w zasadzie musi stanąć po stronie dziecka i podjąć takie działania, które pozwolą nie tylko na prawidłowy rozwój dziecka, ale także zapewnią mu środowisko, które pomoże zniwelować traumatyczne przeżycia i ich skutki. Takim środowiskiem jest rodzina zastępcza i to nie tylko dla dzieci małych (choć dla nich szczególnie), ale dla każdego dziecka pozbawionego możliwości wychowania w biologicznym środowisku rodzinnym. Dzieci i młodzież pozbawiona rodziny nie jest w stanie przyjąć prawidłowych wzorców dla poprawnego kształtowania własnej drogi życiowej i tworzenia prawidłowo funkcjonującej własnej rodziny. Stąd ogromny problem młodzieży opuszczającej domy dziecka, która pozbawiona właśnie tej wiedzy nie jest w stanie w swoim dorosłym życiu pełnić prawidłowo ról społecznych i stworzyć czegoś, czego absolutnie nie zna lub ma tylko negatywne wzorce swojej rodziny. Każde dziecko odebrane z rodziny biologicznej powinno trafić do rodzinnej formy pieczy zastępczej, a działania wszystkich służb powinny być nakierowane na „uzdrowienie” środowiska rodzinnego tak, aby był możliwy powrót dziecka na łono swojej rodziny. Realia w tym zakresie są jednak bardzo niepomysłne i liczba dzieci wracających do domów przed 18 rokiem życia jest bardzo mała, wprost znikoma. To wskazuje na kilka czynników stanowiących trudności nie do pokonania. Zaliczyć do nich należy:

1. Pokoleniowe dziedziczenie zachowań nieprawidłowych i powielanie ich przez kolejnych członków danej rodziny.
2. Niewystarczająca i niefunkcjonująca dobrze cała grupa instytucji mających za zadanie wspieranie rodziny w tym zakresie.
3. Braki w zasobach mieszkaniowych samorządów gminnych i powiatowych.
4. Brak dobrze przygotowanej kadry do pracy z rodzinami w tak daleko posuniętym kryzysie.

II. Skład zespołu opracowującego oraz działania związane z pracami nad Programem

Do prac nad Programem zaproszono osoby reprezentujące instytucje zajmujące się zagadnieniami pomocy społecznej:

- pracowników socjalnych i koordynatorów pracujących w PCPR w Żninie,
- wytypowanych przez gminy pracowników ośrodków pomocy społecznej,
- przedstawicieli policji,
- przedstawicieli sądów w osobach kuratorów zawodowych,
- przedstawicieli Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Żninie,
- przedstawicieli rodzin świadczących usługi rodzicielstwa zastępczego na naszym terenie.

Prace odbywały się zgodnie z przyjętym harmonogramem, który obejmował:

1. Opracowanie zarysu Programu przez pracowników PCPR w Żninie.
2. Przygotowanie danych statystycznych przez pracowników PCPR w Żninie.
3. Spotkania grupy roboczej w celu wypracowania najważniejszych kierunków działania w zakresie pieczy zastępczej.
4. Szacunkowe określenie kosztów podejmowanych działań.
5. Harmonogram działań objętych Programem oraz nakreślenie rezultatów wynikających z jego realizacji.

W ramach pracy zespołu określono powody i przyczyny konieczności odizolowania dzieci od rodzin biologicznych, do których zaliczono jako najczęściej występujące:

- przemoc,
- niewydolność opiekuńczo-wychowawcza,

- uzależnienia,
- zaniedbania,
- choroby i zaburzenia psychiczne,
- rozpad małżeństwa.

Jako jedyną formę oddziaływania, mającego na celu pomoc i próbę utrzymania dzieci w ich naturalnym rodzinnym środowisku, wskazano zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz wyposażenie ich w odpowiednie narzędzia pracy. Zwrócono uwagę na bardzo duże potrzeby w tym zakresie, niewystarczającą liczbę asystentów w każdej gminie, bardzo trudną i źle wynagradzaną pracę, małe zainteresowanie zawodem, a tym samym dużą rotację w tym zawodzie. Nasunął się oczywisty wniosek, że tylko wielopłaszczyznowe wsparcie rodziny daje możliwość zmniejszenia liczby przypadków umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. W trakcie dyskusji uwypuklił się problem wzrastającej liczby rodzin w bardzo poważnym stopniu zagrożonej ograniczeniem lub pozbawieniem praw rodzicielskich, co może skutkować koniecznością skierowania dzieci do pieczy zastępczej.

Wnioskiem końcowym pozostało stwierdzenie, że nie ma innej możliwości jak rozwijanie systemu pieczy zastępczej, szczególnie rodzinnej, gdyż szans na zmniejszenie potrzeb w tym zakresie niestety nie ma. Uznano za konieczne pełniejsze informowanie samorządów o skali tego zjawiska, aby w ten sposób wypracować priorytetową pozycję dla finansowania zadań z pomocy społecznej, szczególnie w stosunku do rodzin zagrożonych pozbawieniem lub ograniczeniem władzy rodzicielskiej i odebraniem dzieci.

Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej warunkują takie czynniki jak:

- odpowiednie wynagrodzenie za pracę dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka,
- finansowanie pobytu dzieci w pieczy rodzinnej na poziomie zapewniającym zaspokojenie potrzeb dzieci,
- tworzenie warunków do pełniejszej, fachowej pomocy dla rodzin i przebywających w nich dzieci obciążonych wieloma deficytami.

Członkowie zespołu uznali za konieczne kontynuowanie spotkań w tej tematyce i zaproponowali, aby takie spotkania odbywały się z udziałem samorządowców, gdyż to ich świadomość tematu warunkuje uznanie tych potrzeb za priorytetowe w każdym samorządzie.

III. Zagadnienia wypracowane przez Zespół

1. Dane statystyczne i diagnoza sytuacji

Liczba dzieci umieszczona w pieczy na przełomie lat 2009 - 2017

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach	3	0	8	12	17	9	2	1	1
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	7	12	11	29	20	13	8	11	17
Razem	10	12	19	41	37	22	10	12	18

W tym samym okresie usamodzielnienia wychowanków wyglądały następująco:

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba dzieci usamodzielnionych w placówkach	5	3	4	2	3	1	4	2	4
Liczba dzieci usamodzielnionych w rodzinach	9	11	7	1	4	5	5	2	5
Razem	14	14	11	3	7	6	9	4	9

Jak wynika z powyższych zestawień na przestrzeni 9 lat umieszczono 181 dzieci, a usamodzielniono się w tym samym okresie 77 dzieci.

Obecnie liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Żnińskiego oraz liczba wychowujących się w nich dzieci przedstawia się następująco:

- rodziny zastępcze spokrewnione – 36; liczba dzieci w tych rodzinach – 56,
- rodziny zastępcze niezawodowe – 23; liczba dzieci w tych rodzinach – 34,
- rodziny zastępcze zawodowe – 2 w tym 1 o charakterze pogotowia; liczba dzieci w tych rodzinach – 8, w tym 5 w pogotowiu rodzinnym,

- rodzinny dom dziecka – 1, liczba dzieci w rdd – 7.

Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Powiatu Żnińskiego wynosi 4:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu Rodzinnego w Gąsawie, w której przebywa 2 dorosłych wychowanków,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu Rodzinnego w Rozalinowie, w której przebywa 7 wychowanków, w tym 1 dorosły,
- Dom Dziecka „Słoneczna Przystań” nr 1 w Kołdrąbiu - 26 wychowanków na 30 miejsc statutowych,
- Dom Dziecka „Słoneczna Przystań” nr 2 w Kołdrąbiu – 14 wychowanków na 14 miejsc statutowych.

Liczba dzieci z terenu Powiatu Żnińskiego przebywająca w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów wynosi 26, w tym:

a) w rodzinach:

- spokrewnionych – 4,
- niezawodowych – 7,
- zawodowych - 9, w tym 1 dziecko w rodzinie zawodowej o charakterze pogotowia;

b) w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - 6.

Jak wynika z wyżej podanych informacji pieczę zastępczą we wszystkich jej formach jest objętych 181 dzieci z terenu naszego Powiatu.

2. Cel Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

Celem programu jest „próba” stworzenia sprawnie działającego systemu w obrębie opieki nad dzieckiem, poprzez zapewnienie mu jak najlepszych warunków do wychowania i prawidłowego rozwoju w przypadku niewydolności rodziny biologicznej. Użyte sformułowanie „próba” jest celowym zwróceniem uwagi na fakt, iż bardzo trudno jest w sposób precyzyjny określić wszystkie czynniki, a tym samym warunki do pełnego, szczegółowego i uniwersalnego Programu tak, aby stosowanie jego założeń było możliwe w pełnym wymiarze. Związane jest to z nieprzewidywalną liczbą dzieci wymagających wsparcia, różnorodnością problemów każdego dziecka, częstymi zmianami w prawodawstwie w tym zakresie, a także zmieniającymi się

realiami finansowymi, które może nie tyle na planowanie, jak na realizację Programu mają ogromny wpływ.

Kolejnym zadaniem, które powinno wynikać z tego Programu jest sprecyzowanie płaszczyzn współpracy między poszczególnymi samorządami na terenie Powiatu Żnińskiego. Także w tym zakresie dość trudne jest podjęcie stałych zobowiązań, gdyż zasobność, a tym samym możliwości samorządów gminnych są różne i w pełnym zakresie podjęcie takich samych zobowiązań jest w zasadzie nie do osiągnięcia. Słuszną w tym miejscu może być uwaga, że chociaż prawo wskazuje na obowiązki każdego szczebla samorządu, to rzeczywistość życia pokazuje, że wiele zadań nie jest realizowanych lub jest tylko w niewielkim stopniu. To wyraźnie widać na podstawie tworzenia zasobów mieszkań socjalnych, chronionych, czy chociażby zatrudniania asystentów rodziny, zgodnie z potrzebami środowiskowymi w tym zakresie.

3. Zadania do realizacji

3.1. Promocja rodzicielstwa zastępczego

Podstawowym zadaniem jakie stoi przed samorządem powiatowym jest:

- stałe działanie na rzecz pozyskiwania kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka,
- uatrakcyjnienie warunków finansowania dla prowadzących oraz środków na zaspokojenie potrzeb umieszczanych w pieczy dzieci,
- propagowanie rodzicielstwa zastępczego nie jako misji, lecz jako profesjonalnie wykonywanego zawodu.

3.2. Edukacja

Zagadnienia edukacyjne w zakresie rozwoju pieczy zastępczej muszą przyjąć następujące kierunki:

- edukację skierowaną do szeroko rozumianego społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem radnych rad wszystkich szczebli tak, aby sprawy pomocy społecznej były im znane, a opieka nad dziećmi była zawsze zadaniem pierwszoplanowym,

- edukację skierowaną do pracowników służb społecznych czyli pracowników socjalnych, asystentów rodziny i koordynatorów, pracowników oświaty i służby zdrowia,
- podnoszenie kompetencji rodzin zastępczych w wykonywanej przez nich trudnej pracy poprzez udział w kursach, szkoleniach, wyjazdach edukacyjnych.

3.3. Poradnictwo

Poradnictwo w zakresie pieczy zastępczej jest bardzo ważne i musi być rozwijane w zakresach:

- porad prawnych, ze względu na potrzeby prowadzenia i regulowania spraw dzieci skierowanych do pieczy, wsparcia przy interpretacjach zapisów prawa, dochodzenia na drodze prawnej należności i zobowiązań wobec dzieci, a także ścigania sprawców przestępstw i czynów karalnych wobec dzieci,
- porad psychologicznych i pedagogicznych bardzo potrzebnych wychowankom, rodzinom zastępczym, prowadzonych terapii i warsztatów oraz grup wsparcia,
- działalności mediatora, szczególnie w sprawach sporów między rodzicami dzieci, a także pomiędzy rodzicami a dziećmi,
- porad medycznych, szczególnie psychiatrycznych dla młodzieży dorastającej w pieczy.

IV. Realizatorzy Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

Realizatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żninie, przy współpracy z:

1. Samorządem powiatowym.
2. Samorządami gminnymi i funkcjonującymi na ich terenie ośrodkami pomocy społecznej.
3. Jednostkami wymiaru sprawiedliwości tj. policją, prokuraturą, sądami.
4. Jednostkami oświatowymi.
5. Placówkami ochrony zdrowia.

V. Koszty i nakłady na realizację Programu oraz źródła finansowania

1. Nie ma możliwości określenia stałych kosztów z zakresie realizacji Programu. Wiadomymi są koszty utrzymania już funkcjonujących działań i rozwiązań w dziedzinie pieczy zastępczej. Każdorazowo do budżetu mogą być tylko składane szacunkowe potrzeby w tym zakresie, ze względu na:

- brak możliwości określenia precyzyjnej liczby dzieci kierowanych do pieczy,
- sytuację i konieczność zastosowania takich a nie innych rozwiązań w trybie ich zabezpieczenia,
- stan zdrowia dzieci i konieczne do podjęcia działania w tym zakresie.

Źródłem finansowania zadań z zakresu realizacji Programu jest budżet Powiatu Żnińskiego. Do czerwca 2018 roku dużym wsparciem w realizacji Programu jest prowadzony w partnerstwie z ROPS w Toruniu oraz powiatami województwa Kujawsko - Pomorskiego projekt „RODZINA W CENTRUM”, w ramach którego uzyskano możliwość podejmowania wielu działań, na które w ramach środków własnych nie byłoby stać samorządu powiatowego. Druga edycja projektu tj. „RODZINA W CENTRUM 2” będzie realizowana od lipca 2018 r. do czerwca 2020r. Nie wiadomo, czy po tym okresie projekt będzie kontynuowany.

2. Mając na uwadze wzrastającą liczbę dzieci kierowanych do pieczy zastępczej, koniecznością jest sukcesywne monitorowanie liczby koordynatorów dla rodzin zastępczych oraz pracowników merytorycznych zatrudnionych w PCPR w Żninie.

3. Pozyskiwane będą, jak do tej pory, dodatkowe środki finansowe w ramach programów ogłaszanych przez Kujawsko – Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, czy Urząd Marszałkowski w Toruniu oraz z każdego innego źródła, z którego można uzyskać wsparcie finansowe w ramach konkursów.

VI. Zakończenie

Rozwój pieczy zastępczej do wysokości pełnego zabezpieczenia dla dzieci jest bezwzględną koniecznością i musi zawsze być traktowany jako zadanie priorytetowe. Należy zwrócić uwagę na wymienione wyżej przyczyny odbierania dzieci z rodzin biologicznych. Wskazują one wyraźnie, że w przypadku wystąpienia tego rodzaju

zaburzeń, odpowiednie wychowanie, utrzymanie dzieci w rodzinie biologicznej bez narażania ich na utratę zdrowia, a nawet życia jest praktycznie niemożliwe. Jednym z priorytetów dla samorządów gminnych powinny być zwiększone nakłady na wzmocnienie ośrodków pomocy społecznej profesjonalną kadrą tak, aby w przypadku pojawienia się szansy utrzymania rodziny, podejmowane działania miały szanse powodzenia. Pamiętać przy tym należy, że przypadek każdej rodziny powinien być rozpatrywany pod względem szansy dla dzieci, a nie dla rodziców.

Do pozyskania kandydatów na szkolenie na rodziny zastępcze konieczne jest tworzenie takich warunków finansowych, aby podjęcie się tego zadania było konkurencyjne na rynku pracy. Nie należy zakładać, że na terenie Powiatu Żnińskiego nie ma rodzin mających predyspozycje do wychowywania powierzonych przez sądy dzieci. Przyczynę braku kandydatów upatruje się w braku warunków lokalowych do przyjęcia dzieci oraz obawy o własny los z powodu braku stabilności w działaniach na rzecz pieczy zastępczej.

Zgodnie z wymogami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koniecznym jest przyjęcie limitu zawodowych rodzin zastępczych na czas obowiązywania Programu. Należy przyjąć limit 4 rodzin.

Społeczność Powiatu Żnińskiego nie jest wielka i liczy około 70 tys. mieszkańców. Obowiązkiem każdego samorządu jest zadbać o swoją małą ojczyznę. Gdy jednak sprawa dotyczy dzieci odniesieniem jest fakt, że w cywilizowanym świecie dziecko i jego potrzeby są najważniejsze z racji samego człowieczeństwa i gwarantowane przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Józef Błajet